

Středočeský kraj

KRAJSKÝ ÚŘAD

**STRATEGIE INTEGRACE
ROMSKÉ MENŠINY
VE STŘEDOČESKÉM KRAJI
2017 – 2020**

Krajský úřad Středočeského kraje, Odbor sociálních věcí
Mgr. Cyril Koky

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Vymezení vybraných pojmů	3
3. Institucionální, koncepční, legislativní a finanční zajištění procesů integrace romské menšiny v ČR.....	5
3. 1. Institucionální zajištění v rámci ČR.....	5
3. 2. Koncepční zajištění v rámci ČR.....	6
3. 3. Legislativní zajištění v rámci ČR.....	8
3. 4. Kontrola výkonu přenesené působnosti	8
3. 5. Role obcí s rozšířenou působností.....	8
3. 6. Dotační zdroje v rámci ČR.....	9
4. Zdůvodnění strategie, její potřebnost a kontext	11
4.1. Demografický a územní popis Středočeského kraje	11
4.2. Sociální vyloučení – definice, charakteristika, četnost	12
4.3. Romové v sociálně vyloučených lokalitách Středočeského kraje.....	16
5. Institucionální zajištění strategie romské integrace na regionální úrovni	18
6. Základní principy strategie.....	19
7. Cíle strategie.....	20
8. Implementační část - linie řešení v prioritních oblastech.....	21
8. 1. Vzdělávání – vymezení oblasti, linie řešení.....	21
8.2. Zaměstnanost – vymezení oblasti, linie řešení.....	24
8. 3. Dluhová problematika – vymezení oblasti, linie řešení	28
8. 4. Bydlení – vymezení oblasti, linie řešení	29
8. 5. Zdravotní problematika – vymezení oblasti, linie řešení	32
8. 6. Dostupnost sociálních služeb v SVL – vymezení oblasti, linie řešení.....	34
9. Závěr.....	36
10. Použité zdroje a literatura.....	37
10. 1. Literatura	37
10. 2. Internetové zdroje.....	38
10. 3. Seznam tabulek a obrázků.....	41

1. Úvod

Strategii integrace romské menšiny ve Středočeském kraji lze přesněji vymezit jako strategii integrace té části romské populace, která je zároveň zasažena sociálním vyloučením. Ve Středočeském kraji stejně tak žijí Romové, kteří integraci nepotřebují, neboť jejich zapojení do společnosti je zcela standardní ve všech oblastech života. Na druhou stranu je nezbytné mít na paměti, že integrace je proces oboustranný a že některé známky rizika sociálního vyloučení, např. ztížený přístup ke službám či společenským sítích nezpůsobuje pouze „nedostatečnost“ na straně integrovaného, ale také uzavřenost na straně integrujícího. Ve výsledku tak mnohdy nastává situace, že člověku je v plné integraci zabraňováno společností samotnou pouze na základě předsudků. Z toho důvodu je i práce na změně postojů majority vůči Romům plnohodnotnou součástí širších integračních procesů; proces integrace romské populace žijící v sociálně vyloučených lokalitách je nicméně klíčový. Zkušenosti z praxe potvrzují, že je nezbytné klást důraz především na překonávání sociálně ekonomického vyloučení, než preferovat hledisko etnicity; předkládaná strategie má tedy za cíl eliminaci sociálního vyloučení a chudoby jimi ohrožené části romské populace. Integrační politika kraje se tak zaměřuje na rozvoj kvality života v nejvíce zatížených lokalitách. Naplňuje cíl celkové koncepce rozvoje kraje, kterým je zvýšení kvality sociálního prostředí s důrazem na rozvoj lidských zdrojů.

Při zpracování strategie byly využity údaje o sociálně vyloučených lokalitách Středočeského kraje¹ zjištěné v rámci aktualizace Analýzy GAC 2015 zpracované pro MPSV, dále informace získané prostřednictvím městských, obecních a dalších institucí veřejné správy i poskytovatelů sociálních služeb působících ve zdejších sociálně vyloučených lokalitách a v neposlední řadě byly zakomponovány poznatky pracovníků Krajského úřadu SK. Strategie integrace romské menšiny Středočeského kraje navazuje na koncepční dokumenty celorepublikového charakteru. Základním východiskem je dokument **Strategie romské integrace do roku 2020** schválený usnesením Vlády ČR č. 127 ze dne 23. 2. 2015.²

¹ Analýza GAC 2015 [online]. Praha:2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analiza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

² Strategie romské integrace do roku 2020 [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-strategii-romske-integrace-do-roku-2020-126945/>

2. Vymezení vybraných pojmů

„Romové“, případně „romská menšina“

Podobně jako je tomu v dokumentech EU a Rady Evropy se jedná o zastřešující výraz, který vymezuje skupiny lidí s podobnými sociálními a kulturními charakteristikami, jako jsou např. Sinti, Travellers, Kalé a podobné skupiny v Evropě. V ČR zahrnuje jak původní české Romy, kteří žili na území dnešní ČR před 2. světovou válkou, a jejich potomky, tak Romy, kteří přišli do ČR převážně ze Slovenska po druhé světové válce (cca 75–85 % romské populace). Zahrnuje také všechny další skupiny Romů žijící v ČR, zejména Romy olašské.

Sociální vyloučení

Omezená možnost plně se podílet na životě společnosti. Majoritní společnost se od sociálně vyloučených osob distancuje. Jev není pouze záležitostí prostorově vymezených sociálně vyloučených lokalit (dále v dokumentu užívaná zkratka SVL), vyskytuje se napříč společností. Pokud se ale na konkrétní lokalitu váže, je umocňován a schopnost jedince (rodiny) vymanit se z nepříznivé situace vlastními silami se zhoršuje. Základním rysem propadu na sociální dno je vrstevnatost důvodů, které vedou k životní krizi (ztráta zaměstnání, platební neschopnost, problémy s bydlením, problémy dětí ve škole, nemoc atd.). Sociálně vyloučení lidé tak obvykle nestojí před jedním problémem, ale před celým komplexem, přestává být zřetelné, co je příčinou a co jeho následkem.

Inkluzivní vzdělávání

Jedná se o část vzdělávací reformy, která se zabývá zavedením inkluzivní výuky do prostředí běžné školy. V praxi se jedná o zařazování všech dětí, tedy i dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, do běžné školy, tzv. hlavního vzdělávacího proudu, a jejich společné vzdělávání. Předpokladem je metodická a další připravenost školy – pedagog se všem dětem věnuje rovnocenně, ve výuce jsou zohledňovány rozdílné vlohy a nadání u jednotlivých žáků. Žáci tedy pracují společně na vzdělávacích projektech, zároveň ale jinou rychlostí, do jiné hloubky a je hodnocen jejich individuální rozvoj, nikoli jeho relace vzhledem ke skupině.

Veřejně prospěšné práce

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti je na základě písemné dohody vytvořeno pracovní místo na časově omezenou dobu pro obtížně umístitelné uchazeče o zaměstnání (max. 12

měsíců). Vesměs se jedná o nekvalifikované práce prováděné pro obec či jiné, např. státní instituce, případně soukromé firmy. Příspěvek na mzdu hradí úřad práce zaměstnavateli až do plné výše. Místo může být zřízeno opakovaně.

Společensky účelná pracovní místa

Tento nástroj umožňuje zřízení pracovního místa pro osobu dlouhodobě nezaměstnanou. Úřad práce může zaměstnavateli poskytnout příspěvek na částečné, nebo i plné uhrazení mzdy, včetně pojistného.

Veřejná služba

Institut veřejné služby rozšířil možnost zachování pracovních návyků u osob více než půl roku pobírajících příspěvek na živobytí (Zákon o hmotné nouzi č. 111/2006 Sb.). Pro nárok na tuto dávku zákon stanovil povinnost zvyšovat si příjem vlastní prací. Mezi hodnocené aktivity patří i výkon VS. Může ji zřizovat obec, nebo má ji možnost zajišťovat skrze další subjekty; činnost však musí být vždy směřována ve prospěch obce. Pokud osoba v hmotné nouzi vykoná VS v rozsahu alespoň 20 hodin měsíčně, nedojde u ní k poklesu příspěvku na živobytí na částku existenčního minima. Vykoná-li 30 a více hodin ve VS měsíčně, částka na živobytí se jí navýší o polovinu rozdílu mezi životním a existenčním minimem.

Komunitní sociální práce

Je založena na propojování sdílených potřeb a existujících zdrojů (lidských, materiálních, finančních aj.) uvnitř komunity a na stanovování dosažitelných cílů na základě možností dané komunity.³ Komunitní sociální práce představuje zplnomocňující přístup ke členům komunity. Klíč k úspěchu v rozvoji sociálně vyloučených komunit a jejich začlenění do většinové společnosti spočívá v jejich aktivizaci za předpokladu, že si integraci vezmou za věc sobě vlastní. Bez nich samotných nelze nalézt stabilní řešení. Komunitní rozvoj je vhodný prostředek, jak tyto osoby zapojit a přimět je k přebrání zodpovědnosti za lepší budoucnost. Komunitní sociální práce tak napomáhá přeměně kultury marginalizace, vytlačení na okraj společnosti, na kulturu rozvoje.

³ Manuál agentury pro sociální začleňování pro komunitní práci r. 2015 [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2016/03/ASZ_Manua%3%A1l_Komunitn%C3%AD-soci%C3%A1ln%C3%AD-pr%C3%A1ce.pdf

3. Institucionální, koncepční, legislativní a finanční zajištění procesů integrace romské menšiny v ČR

3. 1. Institucionální zajištění v rámci ČR

Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu ve spolupráci s Radou vlády pro lidská práva a Radou vlády pro záležitosti romské menšiny plní funkci iniciačního a koordinačního orgánu vlády ČR v oblasti lidských práv a otázek integrace romské menšiny.

Agentura pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace. Propojuje subjekty na místní úrovni ve spolupráci při sociálním začleňování. Podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.

Krajští koordinátoři pro romské záležitosti jsou zřízení dle zákona o krajích a jejich úkolem je integrace romských komunit na regionální úrovni. Krajští koordinátoři se zapojují do tvorby regionálních koncepčních materiálů. Jejich role je klíčová při mapování situace romských komunit v kraji. Ve Středočeském kraji je koordinátor organizačně začleněn do odboru sociálních věcí krajského úřadu.

Romští poradci se na úrovni obcí s rozšířenou působností zabývají řešením záležitostí místních romských komunit. Koordinují činnosti pomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti na úrovni obce, intenzivně spolupracují s ostatními poskytovateli služeb v obci a koordinují spolupráci s ohledem na aktuální situaci romských komunit.

Terénní pracovníci jsou důležitými aktéry na úrovni jednotlivých obcí Středočeského kraje, kteří řeší aktuální problémy veškerých jejich obyvatel. Zajišťují tak sociální poradenství, zejména v oblasti zaměstnávání, bydlení, zdraví, vzdělávání a dalších činností spojených s denními potřebami obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

Asistenti prevence kriminality jsou zakotveni v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Dohlíží na veřejný pořádek ve městě a pomáhají řešit vzniklé problémy v romských komunitách.

Vedle těchto jmenovaných základních aktérů existují také další odborné pozice, které jsou systémově i jednotlivě financovány a pozitivně přispívají k integraci obyvatel sociálně

vyločených lokalit včetně příslušníků romských komunit do společnosti; např. **sociálně-zdravotní asistent, mentor, asistent pedagoga, komunitní pracovníci** atd.

3. 2. Konceptní zajištění v rámci ČR

Cíl zlepšit postavení Romů ve společnosti se stal explicitní součástí politiky vlády již od roku 1997, kdy byla usnesením vlády ČR ze dne 29. října 1997 č. 686 přijata tzv. **Bratinkova zpráva**.⁴ V roce 2000 vláda usnesením ze dne 14. června 2000 č. 599 přijala ucelenou Koncepti politiky vlády vůči příslušníkům romské komunity, napomáhající jejich integraci do společnosti, která byla do roku 2009 několikrát aktualizovaná. Usnesením vlády ze dne 21. prosince 2009 č. 1572 byla schválena navazující Konceptce romské integrace na období 2010–2013. *Usnesením vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 393* vláda schválila **Zásady dlouhodobé Konceptce romské integrace do roku 2020**.⁵ Dokument obsahuje 14 zásad. Účelem dokumentu je formulování základních zásad vládní politiky v oblasti romské integrace v dlouhodobém horizontu zhruba dvou desetiletí, do roku 2025.

Strategie romské integrace do roku 2020 schválená usnesením Vlády ČR č. 127 ze dne 23. února 2015 je dokumentem navazujícím na Koncepti romské integrace na období 2010–2013 (přijata usnesením vlády č. 1572 ze dne 21. prosince 2009). Cílem strategie, stejně jako konceptce, je vytvořit rámec pro opatření, která povedou do roku 2020 ke zvrácení negativních trendů ve vývoji situace značné části Romů v ČR v oblastech zdravotních a sociálních, vzdělávání, zaměstnanosti a bydlení.

Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020⁶ byla schválena Vládou ČR dne 8. ledna 2014 usnesením č. 24. Stanovuje prioritní témata ČR v oblastech důležitých pro sociální začleňování a je rovněž významným dokumentem z hlediska čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů ČR i využívání Evropských strukturálních a investičních fondů EU. Obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou a přehled relevantních materiálů a zdrojů.

⁴ Bratinkova zpráva [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://tspweb.cz/dokument-fulltext.shtml?x=133515>

⁵ Zásady dlouhodobé Konceptce romské integrace do roku 2020 [online]. Praha: ., 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf

⁶ Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020 [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf

Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 - 2015⁷ a **Východiska Strategie boje proti sociálnímu vyloučení⁸** jsou dalšími národními dokumenty, jejichž cílem je eliminace sociálního vyloučení a problémů chudoby v SVL ČR jako největšího sociálního problému současnosti. Východiska Strategie, která na svém zasedání projednala vláda dne 14. června 2010, popisují hlavní nástroje a politiky v kompetenci profilových resortů; Na Strategii navazuje tzv. Zpráva o naplňování Strategie boje proti sociálnímu vyloučení. Jedná se o evaluační dokument této strategie.

Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti⁹ (2006) a **Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR¹⁰** (2015) jsou výsledky již proběhlých projektů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny financovaných z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Shromazďují informace týkající se SVL v ČR. Obě publikace společně s interaktivními mapami obsahují informace o aktuální (k datu zpracování) situaci a rozmístění SVL v ČR. Mapují tak vývoj lokalit od roku 2006 do roku 2015.

Dekáda romské inkluze 2005–2015 je iniciativa evropských států a dalších organizací, které se v roce 2005 zavázaly radikálně zlepšit situaci Romů v Evropě. Zúčastněné státy přijaly národní akční plány dekády romské inkluze, které byly v podstatě transformovány do národních strategií romské integrace. V ČR se jedná o Strategii romské integrace do roku 2020. Na nyní končící projekt naváže projekt **Inkluzivní Evropa 2020**.¹¹ Tento projekt bude realizovaný Radou pro regionální spolupráci v rámci spolupráce se členskými státy EU, které byly do Dekády romské inkluze zapojeny.

⁷ Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 - 2015 [online]. Praha: ., 2011 [cit. 2016-07-18].

Dostupné z:

http://dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_boje_p_soc_vyloucení_2011_2015.pdf

⁸ Východiska Strategie boje proti sociálnímu vyloučení [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_Strategie_soc_vyloucení.pdf

⁹ Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti [online].

Praha: ., 2006 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf

¹⁰ Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analýza_socialne_vyloucených_lokalit_GAC.pdf

¹¹ Inkluzivní Evropa 2020 [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-pozici-cr-ke-strategii-evropa-2020-69551/>

3. 3. Legislativní zajištění v rámci ČR

V roce 2009 nabyl účinnosti *Zákon 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů*, který zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství (Listinu základních práv a svobod a mezinárodní smlouvy) a blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace v různých oblastech.

Na regionální úrovni mají krajské úřady povinnost zřídit pozici koordinátora romských poradců podle *§67 zákona 129/2000 Sb. o krajích* a podle *§6 zákona 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin* krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti a obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

3. 4. Kontrola výkonu přenesené působnosti

Jedná se o kontrolu výkonu přenesené působnosti ve vztahu k dodržování ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. Na základě ustanovení § 67 odst. 1 písm. e) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), krajský úřad provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí. Dle ustanovení § 129 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak, kontrolují výkon přenesené působnosti svěřené orgánům obcí krajské úřady v přenesené působnosti.¹²

3. 5. Role obcí s rozšířenou působností

Výkon agendy integrace příslušníků romské komunity do společnosti ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností upravuje ustanovení § 6 odst. 8 menšinového zákona, dle něhož *obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti. Dle ustanovení § 13a menšinového zákona působnosti stanovené (...) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.*

¹² Metodika k zabezpečení kontroly výkonu přenesené působnosti ve vztahu k dodržování ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů

Obce jsou povinny se při výkonu přenesené působnosti řídit dle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích:

- zákony a jinými právními předpisy, usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů;
- tato usnesení a tyto směrnice nemohou orgánům obcí ukládat povinnosti, pokud nejsou zároveň stanoveny zákonem;
- podmínkou platnosti směrnic ústředních správních úřadů je jejich publikování ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí;
- opatřeními příslušných orgánů veřejné správy přijatými při kontrole výkonu přenesené působnosti podle tohoto zákona.

Krajský úřad Středočeského kraje se v následujícím období zaměří na kontrolu výkonu přenesené působnosti ve vztahu k dodržování ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů v rámci obce s rozšířenou působností. Krajský úřad provede kontrolu u každé obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu ve sledovaném tříletém kontrolním období.

3. 6. Dotační zdroje v rámci ČR¹³

Evropské strukturální fondy - klíčové oblasti podpory pro období 2014 - 2020

Operační program zaměstnanost (v rámci investiční priority 2.1 specifického cíle č. 1 Zvýšit uplatnitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce; *Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání pro konkurenceschopnost* (prioritní osa 3: Počáteční vzdělávání, oblast podpory 1.2 / Rovné příležitosti dětí a žáků včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami); *Integrovaný regionální operační program* (v rámci investičních priorit 2.9a, 2.9c a 2.10) budou vyhlášeny výzvy pro obce spolupracující v rámci KPSVL)

¹³ Dotační zdroje v rámci ČR [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=476>

Program na podporu integrace romské komunity [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/integrace-romske-komunity>

Granty a dotace MK [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/granty-a-dotace-1234.html>

Grantové a dotační tituly SK [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/granty-dotace>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Rozvojový program Podpora financování asistenta pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním; Program na podporu vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, žáků a studentů Program na podporu romských žáků středních škol; Program na podporu integrace romské komunity, Program na podporu realizace aktivit v oblasti prevence rizikového chování; Rozvojový program Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním

Ministerstvo kultury

Program na podporu integrace příslušníků romské komunity; Program na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin; Program podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin

Ministerstvo pro místní rozvoj

Národní program podpora výstavby podporovaných bytů

Úřad vlády ČR - Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny

Dotační program - Podpora terénní práce; Dotační program - Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce; Dotační program - Podpora Koordinátorů pro romské záležitosti na krajských úřadech

Úřad vlády ČR - Odbor pro sociální začleňování

Podpora lokálních partnerství v obcích; projekty Agentury podpořeny z Evropských sociálních fondů v rámci priority 3, Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit na podporu aktivit směřujících k inkluzi Romů

Dotační zdroje Středočeského kraje

Dotační řízení Středočeského kraje pro poskytovatele sociálních služeb; Středočeský Humanitární fond/sociální oblast, Středočeský fond sportu, volného času a primární prevence

4. Zdůvodnění strategie, její potřebnost a kontext

Jak již bylo řečeno v úvodu dokumentu, zaměřuje se strategie integrace romské menšiny ve Středočeském kraji na část romské populace, která je zároveň zasažena sociálním vyloučením, respektive žije v sociálně vyloučených lokalitách. Tato základní úroveň integrace je klíčová pro veškeré návazné integrační procesy vedoucí až k bez výjimek plnohodnotné participaci Romů na životě a procesech společnosti. Důraz je kladen především na překonávání sociálně ekonomického vyloučení, předkládaná strategie má za cíl eliminaci sociálního vyloučení a chudoby jimi ohrožené části romské populace. Integrační politika kraje se tak zaměřuje na rozvoj kvality života v nejvíce zatížených lokalitách. Naplňuje cíl celkové koncepce rozvoje kraje, kterým je zvýšení kvality sociálního prostředí s důrazem na rozvoj lidských zdrojů. Informačními zdroji pro zmapování výchozí situace v sociálně vyloučených lokalitách Středočeského kraje¹⁴ je Analýza GAC 2015 zpracovaná pro MPSV, městské a obecní úřady plus další instituce veřejné správy, poskytovatelé sociálních služeb působících ve zdejších sociálně vyloučených lokalitách a poznatky pracovníků Krajského úřadu SK.

4.1. Demografický a územní popis Středočeského kraje

Základní údaje o Středočeském kraji platné k 1.1.2016	
Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xs	
Rozloha	10 927 km ²
Počet obyvatel	1 326 876
Hustota zalidnění	120 obyvatel/km ²
Počet obcí	1 145 obcí
Počet správních obvodů ORP	26

¹⁴ Analýza GAC 2015 [online]. Praha:2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analiza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

Středočeský kraj patří mezi největší kraje České republiky. Jeho rozloha (10 927 km²) zabírá 14 % území ČR a je cca 1,9 krát větší, než je průměrná rozloha kraje v České republice. Administrativně se kraj dělí na 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které k 1. 1. 2003 nahradily bývalé okresní úřady. V roce 2014 bylo na území kraje 1 145 obcí.¹⁵ Největší počet obcí je soustředěn v okrese Příbram (121 obcí) a nejmenší počet obcí má okres Mělník (69 obcí). Statut města je přidělen 83 obcím, Kladno a Mladá Boleslav jsou navíc statutárními městy. Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě nižší proti republikovému průměru.

4.2. Sociální vyloučení – definice, charakteristika, četnost

„Sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek kontaktů mimo

¹⁵ Středočeský kraj [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/kraj>

*sociálně vyloučenou lokalitu.*¹⁶ Jak již bylo uvedeno v pasáži vymezení pojmů, je sociální vyloučení charakterizováno omezením možnosti plně se podílet na životě společnosti, která se od sociálně vyloučených osob distancuje. Jev není pouze záležitostí prostorově vymezených (sociálně vyloučených) lokalit, vyskytuje se napříč společností. Základním rysem propadu na sociální dno je vrstevnatost důvodů, které vedou k životní krizi a sociálně vyloučení lidé tak obvykle nestojí před jedním problémem, ale před celým komplexem, kdy přestává být zřetelné, co je příčinou a co jeho následkem. Podstatná část obyvatel ČR se nesprávně domnívá, že v případě sociálního vyloučení se jedná primárně o problém etnický, nikoliv sociální; že důvodem chudoby a sociálního vyloučení části romské populace není její sociální status, ale etnický původ. Přitom v současné době je již zřejmé, že zdaleka ne všichni Romové v ČR žijí v prostředí sociálního vyloučení a ne každý, kdo se ve stavu sociálního vyloučení nalézá, je Rom.

Počet vyloučených lokalit na území ČR – srovnání 2006 a 2014

Sociálně vyloučené lokality			
Kraj	2006	2014	Index změny
Praha	6	7	1,17
Jihočeský	16	38	2,38
Jihomoravský	11	28	2,55
Karlovarský	18	61	3,39
Královéhradecký	25	36	1,44
Liberecký	26	48	1,85
Moravskoslezský	28	72	2,57
Olomoucký	27	62	2,3
Pardubický	15	24	1,6
Plzeňský	17	42	2,47
Středočeský	36	64	1,78
Ústecký	63	89	1,41
Vysočina	11	13	1,18
Zlínský	11	22	2
Celkem	310	606	1,95

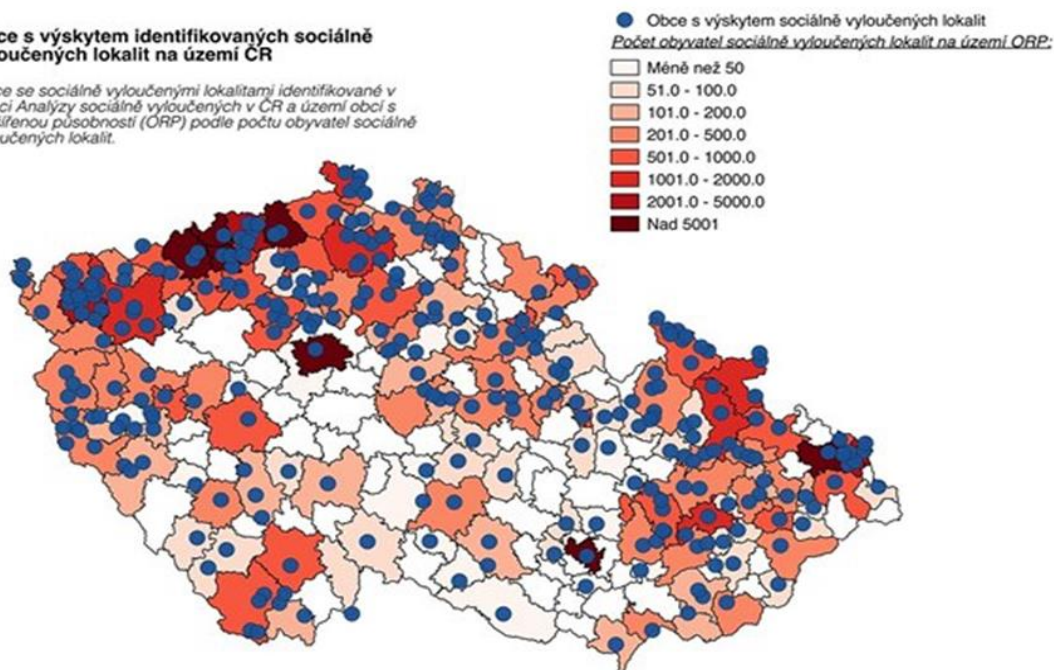
Český rozhlas zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit ČR, foto: G. Hauptvogelová

¹⁶Švec, J. (ed.): Příručka pro sociální integraci, Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách, 2010. [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>

Obce s výskytem vyloučených lokalit na území ČR

Obce s výskytem identifikovaných sociálně vyloučených lokalit na území ČR

Obce se sociálně vyloučenými lokalitami identifikované v rámci Analýzy sociálně vyloučených v ČR a území obcí s rozšířenou působností (ORP) podle počtu obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

zdroj: GAC spol. s r.o.

Hlavní charakteristika sociálně vyloučených lokalit:

Dlouhodobá nezaměstnanost

Negativní dopady dlouhodobé nezaměstnanosti na psychiku a způsob života lidí v deprivovaných územích jsou nepochybně klíčovým problémem, který vede k sociálnímu vyloučení. Míra nezaměstnanosti Romů žijících v těchto lokalitách se pohybuje mezi 70 – 100 %. Syndrom dlouhodobé nezaměstnanosti se projevuje rezignací na hledání pracovního místa, a vytvářením alternativních životních strategií, pomocí kterých si dlouhodobě nezaměstnaní zajišťují obživu. Vzniká faktická závislost na sociálních dávkách, roste zadlužování, práce na černo a jiné neformální ekonomické aktivity.

Významný počet Romů

Ve všech deprivovaných územích žije vysoký podíl Romů a lidí, kteří jsou za Romy považováni.

Chudoba a materiální deprivace

má řadu důsledků zejména pro děti. Životní strategie jsou nastaveny pro překlenutí krátkodobé obtížné situace, přičemž sociálně vyloučení občané žijí v tomto nastavení

dlouhodobě nebo trvale. To vede ke ztrátě profesních ambicí a mezigenerační reprodukci chudoby.

Nízká vybavenost veřejnými službami

Většina sociálně vyloučených lokalit leží v okrajových částech měst a obcí. Často v nich nejsou ani základní služby potřebné k zajištění přijatelné životní úrovně.

Nízká úroveň ekonomické aktivity

Ke vzniku sociálně vyloučených lokalit přispěly v mnoha případech obce nebo města tím, že své „problémové“ občany sestěhovaly na území se starou, nevyhovující zástavbou, do bývalých vojenských kasáren, případně do nefunkčních průmyslových zón. Tato území mají většinou dožívající, špatně udržovanou infrastrukturu. Pro podnikatelské aktivity v nich nejsou příznivé podmínky. Jejich osídlování sociálně vyloučeným, nejen romským obyvatelstvem zájem o podnikání a o investice do budov či areálů dále snižuje.

Významné ekonomické a sociální potíže

V deprivovaných územích dnes žije generace lidí, kteří ve svém životě nikdy legálně nepracovali. Pro život v podmínkách sociálního vyloučení je typická tzv. velkorodinná solidarita, která znamená na jedné straně pro sociálně vyloučené vysokou garanci pomoci, na straně druhé povinnosti vůči ní. To oslabuje motivaci k osobnímu individuálnímu vzestupu, protože o jeho benefity je třeba se buď rozdělit s ostatními, nebo pospolitost opustit.

Vysoká kriminalita a delikvence

se sociálním vyloučením souvisí zvýšený výskyt sociálně patologických jevů. Obyvatele sociálně vyloučených lokalit mají problémy s gamblerským, návykovými látkami, alkoholismem, záškoláctvím, domácím násilím, prostitucí. Dochází zde k narušování občanského soužití, vznikají dětské gangy, tíživých životních situací zneužívají lichváři. Tyto jevy neprávem ostrakizují celou romskou komunitu, vyvolávají obranné aktivity u veřejnosti a vedou k sociální izolaci celé komunity.

4.3. Romové v sociálně vyloučených lokalitách Středočeského kraje

K romské národnosti se při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 přihlásilo ve Středočeském kraji pouze 385 lidí. Proto pro potřeby této strategie vycházíme spíše z kvalifikovaných odhadů a informací institucí veřejné správy a dalších subjektů. Nejpočetnější romské komunity žijí v Kladně a ve všech bývalých okresních městech regionu.

Mezi území, která jsou nejvíce zasažená fenoménem sociálního vyloučení, patří ve Středočeském kraji zejména Kladno a okolí, Slaný a prsteneček cca deseti obcí v okolí, pás od Libčic nad Vltavou přes Kralupy ke Spomyšli a Horním Počáplům, Mladá Boleslav a okolí, Neratovice, Kolín, Kutná Hora a okolí a řada dalších jednotlivých obcí.

Na základě *Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR*, kterou pro Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovala společnost GAC spol. s r.o. v roce 2015 lze konstatovat, že orientační **odhad počtu obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách ve Středočeském kraji je cca 4000 - 5 500 obyvatel. Počet sociálně vyloučených lokalit (SVL) se oproti roku 2006 zvýšil z 36 lokalit na 64¹⁷.**

Přibližný odhad Romů žijících ve všech vyloučených lokalitách v ČR je dle *Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR*, kterou pro Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovala společnost GAC spol. s r.o. v roce 2015 přibližně 80%.

Přesnější odhady počtu Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách Středočeského kraje neexistují. Důvodem jsou především sporné aspekty sběru etnických dat. Vzhledem k tomu, že neexistují žádné relevantní odhady počtu Romů žijících v SVL ve Středočeském kraji, bude v následujícím období zaměřena naše pozornost na kvalifikovaný sběr těchto údajů a dat, pouze však v eticky přijatelným způsobem. Existence sběru etnických dat má význam především pro zjišťování horizontální efektivity aplikovaných opatření.

Sociálně vyloučené lokality ve středních Čechách.

¹⁷ Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1>

Obvod obce s rozšířenou působností	Odhad počtu osob v sociálně vyloučené lokalitě	Počet vyloučených lokalit
Mělník	200 - 300	5
Čáslav	100 - 200	4
Neratovice	200 - 300	4
Nymburk	200 - 400	6
Kladno	700 - 1300	12
Kolín	100 - 200	1
Mladá Boleslav	600 - 900	3
Příbram	600 - 700	6
Kralupy nad Vltavou	100 - 300	4
Slaný	600 - 900	10
Mnichovo Hradiště	100	1
Lysá nad Labem	100 - 200	1
Kutná Hora	200 - 300	4
Hořovice	100	1
Černošice	100	1
Poděbrady	100	1

Zdroj: Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR.

5. Institucionální zajištění strategie romské integrace na regionální úrovni

Povinnost zřídit funkci koordinátora vyplývá pro kraje z ustanovení § 6 odst. 7 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „menšinový zákon“), dle kterého krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti, a ustanovením § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, dle kterého krajský úřad zřizuje funkci koordinátora pro romské záležitosti.

Na úrovni ORP napomáhají integraci Romů romští poradci, kteří navazují svou činností na působení krajských koordinátorů pro romské záležitosti a prosazují v rámci přenesené působnosti politiku romské integrace ve spádové oblasti. Ačkoliv je jejich role pro romskou integraci na lokální úrovni klíčová, jejich právní ukotvení není tak jednoznačné, jako v případě krajských koordinátorů. Zatímco totiž zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, výslovně ukládá krajům povinnost zřizovat funkci koordinátora pro romské záležitosti, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, povinnost zřídit funkci romského poradce bohužel nikterak nestanovuje.

Z podkladů obcí s rozšířenou působností SK vyplývá, že na všech obcích s rozšířenou působností existuje kontaktní osoba zabývající se romskou problematikou v kontextu sociálního vyloučení. Tito lidé na úrovni ORP prosazují v rámci přenesené působnosti politiku romské integrace ve spádové oblasti – viz tabulka dostupná na webových stránkách kraje: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/integrace-mensin>

Významnou roli při řešení tématu sehrávají také poskytovatelé sociálních služeb působící převážně v sociálně vyloučených lokalitách. Na webových stránkách Středočeského kraje je zveřejněna výčtová tabulka partnerských organizací, viz:

<https://www.kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/integrace-mensin>

6. Základní principy strategie

Realizovatelnost: strategie integrace romské menšiny klade důraz na naplňování stanovených cílů. Snaží se být dokumentem, který prosazuje kvalifikovaný a logický postup, zacílený na klíčové oblasti s efektivním dopadem na aktuální situaci v SVL.

Udržitelnost: dílčí aktivity k naplňování stanovených cílů jsou navrženy tak, aby byly dlouhodobě udržitelné jak z hlediska zdrojů, tak z hlediska jejich dopadu přímo v SVL.

Komplexnost, návaznost, spolupráce: předpokladem komplexní integrace romské menšiny ve Středočeském kraji je mezioborový přístup a koordinace všech zainteresovaných institucí tak, aby bylo dosaženo součinného působení uplatňovaných postupů. V souladu s požadavkem komplexnosti se strategie soustředí na následující okruhy: **rozvoj vzdělání, rozvoj zaměstnanosti, řešení dluhové problematiky, řešení problematiky bydlení, péče o zdraví, zajištění sítě relevantních sociálních služeb.**

Hlavní cíl strategie se tak větví na 6 cílů dílčích. Přičemž každému definovanému okruhu je věnována samostatná pasáž. Vzhledem k proměňující se legislativě a poměrně dlouhodobému časovému horizontu jsou cíle stanoveny obecně. Bližší parametry budou definovány a sledovány v rámci krátkodobějších akčních plánů, které budou na celkovou strategii navazovat.

Akční plán bude ve spolupráci s dalšími aktéry zpracováván krajským romským koordinátorem vždy na dobu jednoho roku počínaje rokem 2017 (viz příloha č. 1 strategie). Budou rozpracovávat jednotlivé priority tematických oblastí, na ně navazující cíle, nastavovat indikátory (výsledkové i výstupové), konkretizovat opatření a aktivity včetně finančního rámce. Za dané období budou zpětně vyhodnocovány. Akční plány budou dávány na vědomí orgánům Středočeského kraje. Na tvorbě akčních plánů se bude podílet především **Pracovní skupina** scházející se dle potřeby minimálně 2 x ročně za účelem diskuze a návrhů řešení pro aktuální problematické otázky týkající se integrace romské menšiny na území kraje. **Metodická kontrola** je poskytována krajským koordinátorem ve formě návštěv a kontrol obcí s rozšířenou působností. Průběžně probíhá **sběr dat**, a to i při metodických návštěvách v rámci území SK.

7. Cíle strategie

Cílem Strategie integrace romské menšiny není zajištění a podpora kulturní a etnické rozmanitosti života romské menšiny, nýbrž eliminace sociálního vyloučení a problému chudoby všech obyvatel SVL. V českém kontextu, kde ve více než polovině ze sociálně vyloučených lokalit tvoří většinu Romové, se však k řešené tématice přidává i etnická diskriminace. Úkolem tohoto strategického dokumentu je tedy i koordinovat tyto přesahy v kontextu integrace Romů a situace SVL, jež se tématu integrace Romů do značné míry dotýkají.

Cílem strategie je tedy přiměřená, systematická a kontinuální podpora pozitivního rozvoje Romů, a to jednotlivců i rodin žijících v sociálně vyloučených lokalitách na území Středočeského kraje. V efektivním integračním procesu získávají příležitost jednotlivci, kteří mají zájem a schopnost převzít zodpovědnost za svůj život, který má ukotvení v pracovním vztahu, mzdě, zajištění svých dětí, vzdělání, pracovní a profesní perspektivě. Dosavadní působení ve vztahu k Romům žijícím v sociálně vyloučených lokalitách je možné v obecné rovině vymezit třemi základními podpůrnými faktory: plošná podpora záchranné sociální sítě zaměřená na nezaměstnané obyvatele lokalit; selektivní podpora formou terénní práce uvnitř lokalit; podpora sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

Pro jednotlivé prioritní oblasti stanoví strategie systém dílčích cílů a aktivit vedoucích k jejich naplňování v souladu s Národní strategií romské integrace v této oblasti pro další období. V první řadě je to priorita týkající se **vzdělávání**, které podmiňuje úspěšnost na trhu práce a sociální vzestup. Na oblast vzdělávání navazuje priorita **dluhová problematika** a dále **zaměstnanost**, protože uplatnění obyvatel SVL na trhu práce je základním předpokladem ke stabilizaci jejich životní situace a zlepšení socioekonomické pozice. Posledními řešenými tématy jsou problematika **bydlení** a s ním úzce souvisejícího **zdravotního stavu** obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Závěrečným řešeným tématem je oblast **dostupnosti sociálních služeb** v sociálně vyloučených lokalitách.

8. Implementační část - linie řešení v prioritních oblastech

8. 1. Vzdělávání – vymezení oblasti, linie řešení

Jedním ze zásadních faktorů, který brání romským dětem zařadit se do hlavního vzdělávacího proudu je chybějící motivace uvnitř rodin. Děti žijící v sociálně vyloučených lokalitách vyrůstají v prostředí, ve kterém není příprava na povinnou školní docházku obvyklou prioritou, což ve spojení s nedostatečnou znalostí českého jazyka vytváří bariéru úspěšnosti žáků v rámci základního školství. Zařazování vysokého počtu romských dětí do základních škol praktických je způsobeno také tím, že tyto děti často nenavštěvují mateřské školy, přičemž domácí prostředí nedokáže jejich potřeby spojené s přípravou na úspěšnou školní docházku kompenzovat. Děti nejsou dostatečně socializovány ve smyslu fungování ve vrstevnickém kolektivu a postrádají některé základní sociální kompetence, které se předpokládají u dětí, které nastupují do první třídy základní školy. Docházka do mateřské školy zároveň dětem pomáhá v rozvoji slovní zásoby, všeobecného přehledu, grafomotorických dovedností atd. Děti z nepodnětného domácího prostředí, které zároveň MŠ nenavštěvují, pak zaostávají za svými vrstevníky a nejsou připraveny na úspěšný školní start. Mateřské školy Středočeského kraje jsou pro většinu obyvatel SVL dostupné. Přesto děti ze SVL zpravidla mateřskou školu nenavštěvují.

Důvodů je několik. Rodiče jsou vesměs nezaměstnaní, případně pečují o další mladší děti – tudíž pro ně není problém nechat dítě doma, zároveň důvodu nedostatku prostředků řeší finanční dostupnost mateřských škol, (i když podle vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, lze osvobodit zákonného zástupce od úplaty za vzdělávání). Nechápu význam předškolní výchovy pro vstup do základní školy apod.

Nepřehlédnutelnou bariérou je i nepřipravenost základních škol na vstup dětí se sociálním handicapem, především pak nedostatek odborných pracovníků (školní psychologové, speciální pedagogové, asistenti) a nesystémová podpora integračních snah škol ze strany státu.

Kvalitní vzdělávání dětí a mladých lidí je základem úspěšného řešení situace sociálně vyloučených lokalit. Cílem je zajistit, aby pokud možno všechny děti prošly běžným vzdělávacím systémem v tzv. hlavním vzdělávacím proudu, tedy společně s dětmi ostatními. Vzájemná zkušenost může být zároveň oporou budoucí společenské soudržnosti a společenského vzestupu dětí ze sociálně vyloučeného prostředí. Zahraniční i domácí

zkušenosti ukazují, že se jedná o dlouhodobý, ale realizovatelný, potřebný a efektivní proces. Inkluzivní vzdělávání by mělo být na úrovni systému, zřizovatelů, škol, rodičů, veřejnosti i žáků samotných vnímáno jako standard, které umožňuje nejen rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, ale i spravedlivou a přiměřenou podporu zohledňující různé vzdělávací potřeby žáků, tak aby plně využili svůj studijní potenciál bez vytváření bariér a snižování nároků. Cílem je zajistit vzdělávání co největšího počtu dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v hlavním vzdělávacím proudu a za tímto účelem nastavit vhodné podmínky a zajistit adekvátní podpůrná opatření. Zásadním systémovým řešením je zavedení povinné docházky „předškoláků“ v posledním ročníku mateřských škol. Povinný poslední ročník předškolního vzdělávání zavádí novela školského zákona s účinností od školního roku 2017/2018. Dalším podpůrným nástrojem by byla užší spolupráce škol s OSPOD, zvláště u žáků, se kterými jsou výchovné problémy, kdy se nedaří domluvit s rodiči. Systém není nastaven tak, aby jedna (popř. dvě) pracovnice měla na starosti jednu školu a průběžně s ní spolupracovala, komunikovala. Současná migrace je značná, různé děti přicházejí do školy z různých míst, tím pádem spadají do kompetence různých sociálních kurátorů. Úroveň a intenzita spolupráce je různá. Žádoucí by byla užší spolupráce MŠMT a MPSV, aby kontakty mezi školami a příslušnými OSPODy byly pravidelné a spolupráce systematická.

Zastupitelstvo Středočeského kraje dne 15. února 2016 odsouhlasilo *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji 2016 – 2020*, který zahrnuje všechny stupně vzdělávací soustavy a určuje priority od předškolního vzdělávání po Akademii třetího věku.¹⁸ Co se týká předškolního vzdělávání, obsahuje záměr nejen potřebu navyšovat počet míst v mateřských školách, ale také podporu pro vznik nových míst pro asistenty pedagoga, aktivity vedoucí k podpoře kvality předškolního vzdělávání se zaměřením na manuální zručnost a polytechnický rozvoj osobnosti (např. technické hračky, stavebnice), a to jak prostřednictvím finančních prostředků z FROM při navyšování kapacit mateřských škol, tak i v rámci začlenění do připravovaných krajských akčních plánů – KAP. Záměrem je také motivovat žáky od prvního stupně ZŠ ke studiu přírodních a technických oborů v rámci spolupráce jejich škol se středními školami.

¹⁸Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji 2016–2020 [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/home/-/blogs/novy-ctyrlety-zamer-rozvoje-vzdelavani-ve-stredoceskem-kraji-urcil-priority-ve-vsech-stupnich-od-skolek-po-akademii-tretiho-veku>

Primární cíl oblasti: Vyšší úroveň kvalifikace a vzdělání příslušníků romské menšiny	
Dílčí cíl 1	Pravidelná školní docházky dětí (základní i mateřské školy)
<i>Aktivita naplnění DC1:</i>	<i>Podpora rozvoje rodičovských kompetencí</i>
	<i>Podpora spolupráce terénních pracovníků se školami</i>
	<i>Podpora zřizování přípravných ročníků pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí</i>
	<i>Podpora zřizování nových pozic asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním a jejich rozvoj</i>
	<i>Podpora využívání sociálních pedagogů či sociálních pracovníků v prostředí školy za účelem zlepšení komunikace mezi rodiči a školou</i>
	<i>Finanční podpora NNO navazujících na vzdělávací aktivity škol</i>
	<i>Podpora aktivní spolupráce mezi NNO a školami za účelem maximalizace příležitostí a podpory školní úspěšnosti dětí, ale i za účelem ozdravení prostředí komunit</i>
	<i>Podpora dopravní dostupnosti dětí ze sociálně vyloučených lokalit do školy</i>
	<i>Podpora dlouhodobých programů primární prevence ve školách</i>
Dílčí cíl 2:	Vyšší odbornost pedagogických pracovníků v oblasti romské problematiky a sociálního vyloučení
<i>Aktivita naplnění DC2:</i>	<i>Realizace systematického a kontinuálního vzdělávání pro asistenty pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí</i>
	<i>Metodická podpora pedagogických pracovníků a pracovníků školských poradenských zařízení</i>

8.2. Zaměstnanost – vymezení oblasti, linie řešení

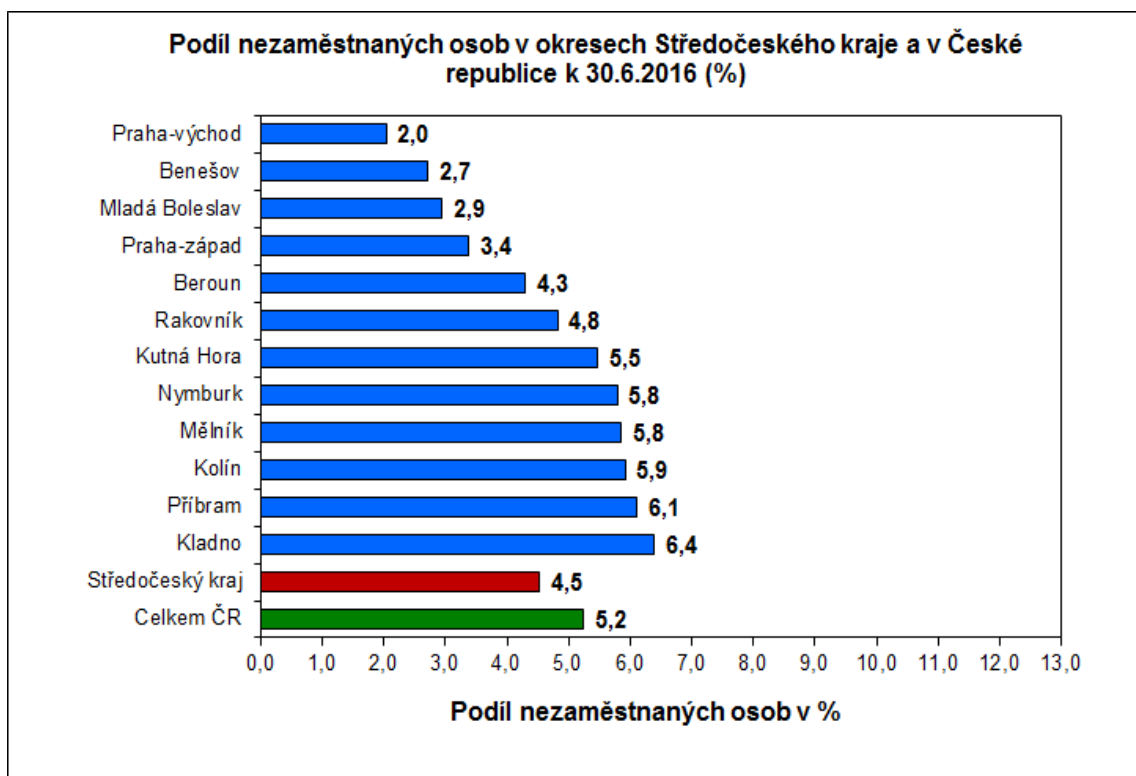
„Podíl nezaměstnaných v sociálně vyloučených lokalitách je v rámci celé ČR v průměru přibližně 80 až 85%. Místní experti v obcích se sociálně vyloučenými lokalitami odhadují, že zkušenost s prací na černo má přibližně 30 až 50 procent obyvatel sociálně vyloučených lokalit.“¹⁹

K 30.6.2016 evidoval Úřad práce ČR - Krajská pobočka v Příbrami celkem 40 638 uchazečů o zaměstnání. Jejich počet byl o 926 nižší než na konci předchozího měsíce a ve srovnání se stejným obdobím minulého roku 2015 je nižší o 7 976 osob. Z tohoto počtu bylo celkem 39 424 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (z toho 39 424 ve věku 15-64 let). Mimo okres Praha západ byl ve všech okresech Středočeského kraje (Středočeský kraj úbytek: -2,23) zaznamenán meziměsíční úbytek nezaměstnaných v evidenci. Největší meziměsíční úbytek nezaměstnaných v evidenci -4,81 % v tomto měsíci zaznamenal okres Příbram. Jediný okres Praha západ zaznamenal meziměsíční přírůstek nezaměstnaných v evidenci a to ve výši +0,69 %.²⁰

Podporu v nezaměstnanosti pobíralo 10 408 uchazečů o zaměstnání, tj. 25,6 % všech uchazečů vedených v evidenci. Podíl nezaměstnaných osob, tj. počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 - 64 let k obyvatelstvu stejného věku ve Středočeském kraji činil 4,5 %. Podíl nezaměstnaných osob stejný nebo vyšší než republikový průměr vykázalo 6 okresů, nejvyšší byl v okresech Kladno (6,4 %) a Příbram (6,1 %). Nejnižší podíl nezaměstnaných byl zaznamenán v okresech Praha východ (2,0 %) a Benešov (2,7 %). V rámci České republiky má Středočeský kraj s 4,5 % šestou nejnižší nezaměstnanost mezi jednotlivými kraji.

¹⁹ Analýza GAC 2015 [online]. Praha:2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

²⁰ Informace o vývoji nezaměstnanosti v ČR [online].: 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat>.

Informace ÚP ČR krajské pobočky v Příbrami.

Zapojení na trh práce je klíčovým předpokladem úspěšného sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit. V některých sociálně vyloučených lokalitách dosahuje míra nezaměstnanosti 90 až 100 %. Velmi často se jedná o dlouhodobou či opakovanou nezaměstnanost, která má vážné dopady nejen na obyvatele těchto lokalit, ale i na celou obec. Vedle jejich chudoby jde také o sociální důsledky (dlouhodobě nezaměstnaní jsou vyloučeni ze zapojení do společenského i ekonomického života obce) a psychické důsledky (tito lidé postupně rezignují na další hledání práce, ztrácejí pracovní návyky, podléhají závislostem aj.) Dlouhodobě nezaměstnaní Romové, stejně jako ti, kteří jsou marginalizováni na trhu práce, si postupně utvářejí alternativní životní strategie, pomocí kterých zajišťují svoji obživu. Jedná se v první řadě o vytvoření faktické závislosti na sociálních dávkách, zadlužování, práci „na černo“ a jiné neformální ekonomické aktivity. Tyto strategie a s nimi spojené hodnoty (podceňování významu vzdělání a práce za mzdu, orientace na přítomnost aj.), jsou v prostředí sociálně vyloučených lokalit postupně upevňovány a mezigeneračně reprodukovány. Je zcela zřejmé, že integrace na trh práce se jeví jako zcela klíčový předpoklad sociálního začleňování obyvatel vyloučených romských lokalit. Protože se jako zásadní příčina

současného stavu ukazuje být nízká vzdělanost a nekvalifikovanost, je třeba klást zvýšený důraz na vzdělávání dětí, nemá-li se problém do budoucna neustále prohlubovat. Vedle toho je třeba usilovat o integraci nezaměstnaných zpět na trh práce.

Dále je potřebné, aby zaměstnavatelé byly motivovány k zaměstnávání obtížně umístitelných osob na trhu práce, mezi něž patří i příslušníci romské komunity. Jedná se zejména o společensky účelná místa, veřejně prospěšné práce, podporou zaměstnanecké rekvalifikace, hmotnou podporou na vytváření nových pracovních míst a rekvalifikací zaměstnanců v rámci investičních pobídek. Je potřebné zabezpečit při některých typech veřejných prací, jejichž charakter odpovídá kvalifikační úrovni obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání, aby v podmínkách zadání veřejných zakázek byly zvýhodněni zájemci o veřejné zakázky, které zaměstnávají obtížně umístitelné uchazeče o zaměstnání. Je nutné taktéž důsledněji bojovat s diskriminací v oblasti zaměstnávání příslušníků romské komunity.

ÚP ČR realizuje v rámci práce s cílovou skupinou projekty, jejichž cílem je především:

- zvýšení motivace
- obnovení základních sociálních a osobnostních kompetencí
- lepší orientace na trhu práce, ověření základních pracovních dovedností
- zvýšení kvalifikačních předpokladů prostřednictvím zvolené rekvalifikace na základě výstupů poradenství i bilanční diagnostiky a tím zvýšení možnosti k získání nového zaměstnání klientů projektu, kterými jsou osoby převážně dlouhodobě nezaměstnané

Primární cíl oblasti: Zvýšit zaměstnatelnost příslušníků cílové skupiny	
Dílčí cíl 1	Rozvoj stávajících (systémových) nástrojů k zvýšení konkurenceschopnosti cílové skupiny na trhu práce
<i>Aktivity naplnění DC1:</i>	<i>Připomínkování zákonů týkajících se oblasti zaměstnanosti</i>
	<i>Účast v pracovních skupinách k tvorbě zákonů</i>
	<i>Shromažďování podnětů a dobrých praxí z obcí a jejich další šíření</i>
	<i>Finanční podpora činností obcí a NNO směřujících k naplnění cíle</i>
Dílčí cíl 2:	Inovativní přístup k vytváření nových pracovních příležitostí
<i>Aktivity naplnění DC2:</i>	<i>Podpora obcí (v návaznosti na výzvy MPSV) v realizaci projektů vytvářejících pracovní příležitosti vhodné pro sociálně vyloučené</i>
	<i>Podpora firem při zaměstnávání osob ze SVL a dalších dlouhodobě nezaměstnaných, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením</i>
	<i>Propagace dobré praxe v oblasti vzniku nových pracovních příležitostí, především prostřednictvím sociálního podnikání či rozvoje městských firem</i>
	<i>Podpora legislativních změn v oblasti zaměstnanosti a alternativních přístupů</i>
Dílčí cíl 3	Cílená a systematická aktivizace přirozených zdrojů vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti na trhu práce
<i>Aktivity naplnění DC3:</i>	<i>Systematická podpora NNO a jejich jednotlivých aktivit zaměřených na naplnění cíle (např. spolupráce ÚP a terénních pracovníků)</i>
	<i>Shromažďování podnětů a dobrých praxí a jejich další propagace</i>
	<i>Realizace programů vedoucích k aktivizaci sociálně vyloučených obyvatel obcemi</i>
	<i>Systematická komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách</i>

8. 3. Dluhová problematika – vymezení oblasti, linie řešení

Finanční vzdělávání je klíčovým prvkem v ochraně spotřebitele na finančním trhu a vedle zajištění informovanosti, tedy dostupnosti informací v přiměřeném rozsahu a transparentní, srozumitelné a srovnatelné formě a dále adekvátního postavení spotřebitele ve smluvním vztahu, tzn. ochrany a efektivního prosazování spotřebitelských práv, je jedním ze tří pilířů přístupu MF k ochraně spotřebitele na finančním trhu. Informovaný, vzdělaný občan jako spotřebitel s vyváženým postavením ve smluvním vztahu je plnohodnotným účastníkem na finančním trhu a je schopen přijímat odpovědná rozhodnutí.

Dluhové poradenství je pro obce přínosem v mnoha směrech. Motivuje občany k legálnímu zaměstnání, k aktivnímu jednání s věřiteli, kterými jsou i obce, snižuje náklady na výplatu sociálních dávek a působí preventivně na kriminalitu. Preventivní funkce dluhového poradenství má totiž dopad i na eliminaci lichvy a nekalých praktik poskytovatelů půjček, protože tam, kde není poptávka, není ani nabídka.

Kvalitní dluhové poradenství musí být poskytováno bezplatně, nezávisle, nestranně a diskrétně. **Pracovníci dluhové poradny musí být odborníci**, kteří přistupují ke každému klientovi individuálně a sledují změny ve finančně právní oblasti. V dluhové poradně musí umět klientovi poradit s hospodařením domácnosti, se sestavením osobního rozpočtu, nastítnit možná řešení snížení výdajů či zvýšení příjmů, posoudit úvěrovou smlouvu, poradit, jak jednat s věřiteli, soudy a exekutory, pomoci sepsat jednoduché žádosti k soudu, informovat klienta o právech a povinnostech, které pro něj vyplývají ze závazkového vztahu, a poučit klienta, jak postupovat, aby se nezadlužil či své zadlužení nezvyšoval.

Oblastí dluhového poradenství v obcích a dalšími možnostmi zavádění opatření proti dluhům v obcích se zabývá např. příručka Agentury pro sociální začleňování **Vytváření sítí dluhového poradenství – metodika a manuál dobrých praxí**²¹).

²¹ Vytváření sítí dluhového poradenství – metodika a manuál dobrých praxí [online]. Praha: ., 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/metodiky-a-manualy-dobrych-praxi-asz-2014?limitstart=10>).

Primární cíl oblasti: Snížení předlužení u cílové skupiny obyvatel	
Dílčí cíl 1	Vyšší finanční gramotnost obyvatel sociálně vyloučených lokalit
Aktivity naplnění DC1:	<i>Podpora vzdělávání sociálních pracovníků (převážně terénních pracovníků) v dluhové problematice</i>
	<i>Zvýšení informovanosti o rizicích předlužení a jejich následcích</i>
	<i>Podpora zavádění tématu finanční gramotnosti v rámci společenskovedních předmětů do škol</i>
	<i>Cílená propagace institutu oddlužení</i>

8. 4. Bydlení – vymezení oblasti, linie řešení

„V rámci celé ČR byl identifikován enormní nárůst počtu lidí žijící v ubytovnách. V roce 2008 bydlelo v této formě bydlení 7115 dospělých osob a 3912 dětí (celkem 11 027 osob), které pobíraly doplatek na bydlení. V prosinci 2014 už bydlelo v jiných formách bydlení celkem 28 600 příjemců doplatku na bydlení, to jest včetně společně posuzovaných osob 47 500 lidí. Z toho 27 000, včetně společně posuzovaných osob, bydlelo na ubytovnách. „²²

Oblast přidělování a výstavby bytů náleží do působností měst a obcí. Kraje tuto oblast legislativně a ani finančně nezabezpečují. Nedostupnost bydlení pro lidi na hranici životního minima udržuje sociálně vyloučené osoby v začarovaném kruhu. Vzhledem ke špatné finanční situaci poměrné části romské populace nemá většina Romů nejen přístup k vlastnickému bydlení, ale má i velmi omezený přístup k bydlení nájemnímu, neboť tržní nájemné je nad sociálními možnostmi řady romských rodin; mnozí pronajímatelé zároveň přistupují k Romům se silnými předsudky. Mnoho romských rodin je tak vytěšňováno do ubytoven a holobytů v okrajových částech měst s nízkou nebo žádnou dostupností služeb. Většinou se jedná o nezkolaudované a zdravotně závadné domy a byty, kterým chybí i

²² Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, závěrečná konference [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/790990/Prezentace_GAC.pdf/caeb0ce6-cb8c-4fcd-99a2-8ad290dcb0b2

sociální vybavenost. Početným rodinám chybí soukromí, dochází k rodinným neshodám. Prostorová vyloučenost lokalit je spojena s omezenou dostupností městské hromadné dopravy, což komplikuje školní docházku dětí a možnosti pracovního uplatnění dospělých. Neexistuje dostatečná ochrana a následná podpora zadlužujícím se skupinám osob a domácnostem, které podléhají široké nabídce různých druhů půjček, přičemž jejich příjem tvoří pouze sociální dávky nebo důchod.

Dle zjištění Úřadu práce ČR bylo v roce 2015 ve Středočeském kraji identifikováno cca 197 objektů ubytoven, přičemž zde žilo celkem 680 dětí; viz tabulka.

Ubytovny

	Počet objektů	Počet doplatků na bydlení	Počet dětí	Počet osob nad 65 let věku
Hlavní město Praha	71	673	110	47
Jihočeský	77	595	276	10
Jihomoravský	122	1291	358	40
Karlovarský	51	537	124	25
Královéhradecký	50	362	54	14
Liberecký	56	425	156	21
Moravskoslezský	147	3253	720	95
Olomoucký	92	925	175	19
Pardubický	43	246	141	10
Píseňský	58	430	185	11
Středočeský	197	1314	680	49
Ústecký	91	1490	358	45
Vysočina	55	477	101	12
Zlínský	89	797	82	11
Celkem	1199	12815	3520	409

Zdroj: OKsystem

www.uradprace.cz

Zlepšení situace se odvíjí především od obecní úrovně: každá obec by měla mít zpracovanou koncepci zajišťování bydlení pro lidi s nízkými příjmy, nebo pro takové bydlení vytvářet na svém území vhodné podmínky. Pronajímání obecních bytů těm, kteří si o ně zažádají, by mělo probíhat transparentně a nediskriminačně, podle veřejně dostupných jednoznačných pravidel, která nikoho nevylučují. Zároveň by měly obce disponovat dostatečnou kapacitu

krizového bydlení, jež dočasně zajistí střechu nad hlavou občanům, kteří o ni přišli. V rámci politiky bydlení je třeba rozvíjet projekty renovace chátrajících městských center, kde Romové žijí, zároveň je důležité tlumit výstavbu tzv. holobytů, které vedou ke vzniku deprivovaných oblastí. Nestimulující prostředí omezuje integrační potenciál Romů, zvyšuje deprivaci zde žijících dětí a pravděpodobnost vzniku sociálně patologických jevů. Problematika bydlení patří mezi nejvážnější problémy života příslušníků romských komunit žijících v sociálně vyloučených lokalitách Středních Čech.

Primární cíl oblasti: Zlepšení kvality bydlení cílové skupiny obyvatel	
Dílčí cíl 1:	Podpora osob ohrožených nebo postižených sociálním vyloučením při získávání či udržení standardního bydlení
Aktivity naplnění DC1:	<i>Aktivní spolupráce s příslušnými městskými a obecními úřady v oblasti</i>
	<i>Využití systému sociálního bydlení a podpory z evropských fondů</i>
Dílčí cíl 2:	Boj proti územní koncentraci sociálního vyloučení
Aktivity naplnění DC2:	<i>Aktivní spolupráce s příslušnými městskými a obecními úřady v oblasti bydlení</i>
Dílčí cíl 3:	Posílení odpovědnosti sociálně vyloučených obyvatel za bydlení
Aktivity naplnění DC3:	<i>Podpora terénní a komunitní práce zaměřené na finanční gramotnost v sociálně vyloučených lokalitách</i>
	<i>Podpora vzniku dostupného bydlení s intenzivním programem</i>
	<i>Podpora služeb navazujících na terénní a komunitní práci zlepšujících kvalitu bydlení v SVL</i>
	<i>Podpora aktivit a projektů zaměřených na prevenci dluhů v souvislosti s</i>
	<i>Propagace příkladů dobré praxe</i>

8. 5. Zdravotní problematika – vymezení oblasti, linie řešení

Jak vyplývá z konkrétních zkušeností a znalostí terénních pracovníků, zdravotní situace v sociálně vyloučených lokalitách je přímo úměrná kvalitě bydlení a dostupnosti služeb. Dostupnost zdravotní péče je garantována zákonem. Dle zákona č. 372/2011 Sb. O zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, má pacient právo na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni, na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb v souladu s charakterem poskytovaných služeb. Lékař sice může odmítnout ošetřit pacienta nebo ukončit péči o něj, ale jen v souladu s tímto zákonem, který taxativně vymezuje důvody odmítnutí nebo ukončení péče o pacienta (§48). Důvody odmítnutí přijetí pacienta do péče nebo ukončení péče posuzuje její poskytovatel a je povinen vydat pacientovi písemnou zprávu, ve které je důvod uveden. Prevence je nedílnou součástí péče o zdraví. Každý pacient má právo na všeobecnou preventivní prohlídku u svého registrujícího praktického lékaře, gynekologickou preventivní prohlídku, stomatologickou prohlídku. Žádný právní předpis však nestanoví občanům povinnost registrovat se za účelem poskytnutí primární ambulanti péče. Každý pacient má právo na poskytnutí lékařské péče či preventivní péče, nikoliv však povinnost ji čerpat. Osoby žijící v SVL se mnohdy neorientují v možných následcích nezdravého životního stylu a nevyhovujících životních podmínek (nekvalitní voda, plíseň atd.) Zdravotní stav je ovlivněn i dlouhodobě vykonávanou fyzicky náročnou prací, někdy i ve zdravotně závadném prostředí a v neposlední řadě i výskytem sociálně patologických jevů spojených s výskytem závažných infekčních chorob, s intoxikacemi apod. K výskytu nemocí přispívá i stres způsobený každodenními starostmi. Lékařské preventivní prohlídky dětí i dospělých jsou podceňovány a situace je mnohdy řešena až po intervenci pracovníků MÚ nebo NNO.

Obce mohou spolupracovat s neziskovými organizacemi, které realizují osvětové činnosti mezi romskými občany (přednášky o zdravovědě, zdravém životním stylu, kouření, alkoholu, preventivních prohlídkách, očkování, péče o dítě, gynekologii a plánovaném rodičovství, stomatologii apod.). Neziskové organizace mohou pomoci také v rámci vzdělávání zdravotnických pracovníků na všech pozicích pro práci s etnickými menšinami. V příslušné obci by se na základě informovanosti a spolupráce mohli zapojit do osvěty také praktičtí lékaři a zdravotní pracovníci, kteří mají vyloučené lokality ve spádovém území.

Chronická neinfekční onemocnění v romské a neromské populaci.

onemocnění	prevalence v populaci Romů žijících v podmínkách sociálního vyloučení	prevalence v neromské populaci
bolest hlavy, migréna	28 %	8,8 %
hypertenze	19 %	24,4 %
deprese	14 %	5,1 %
peptická a duodenální vředová choroba	12 %	4,6 %
onemocnění srdce a cév	10 %	4 %
alergie	10 %	17,9 %
bronchitida a nemoci plic	9 %	4 %
duševní poruchy jiné než deprese	6 %	1 %
diabetes	9 %	6,7 %
nádorová onemocnění	1,1 %	3 %

Zdroj: Podpora zdraví ve vyloučených lokalitách - snižování zdravotních nerovností. Státní zdravotní ústav, 2015.

Primární cíl oblasti: Zlepšení zdravotního stavu cílové skupiny obyvatel	
Dílčí cíl 1:	Šíření osvěty týkající se prevence ve zdravotnictví
Aktivity naplnění DC1:	<i>Podpora vzdělávání terénních pracovníků ve zdravotní oblasti</i>
	<i>Podpora terénní práce zaměřené na minimalizaci rizikového chování</i>
	<i>Podpora spolupráce obcí, škol, hygienických stanic, lékařů aj.</i>
	<i>Podpora vzniku pozice sociálně zdravotních pomocníků</i>

8. 6. Dostupnost sociálních služeb v SVL – vymezení oblasti, linie řešení

Nástrojem pro tvorbu systému kvalitních, dostupných a efektivních sociálních služeb je Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji 2015 – 2017. Je zpracován dle požadavků zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o sociálních službách) a dle metodiky stanovené Ministerstvem práce a sociálních věcí. Koordinaci plánování rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje zajišťují především krajský koordinátor ve spolupráci s dalšími aktéry – především obcemi s rozšířenou působností a poskytovateli sociálních služeb. Problematika romské menšiny je řešena za účasti obcí a poskytovatelů ve spolupráci s vládní Agenturou pro sociální začleňování.

Klíčovou součástí SPRSS SK 2015 – 2017 je Síť sociálních služeb; tedy dle zákona 108/2006 Sb., o soc. službách souhrn SSL, které v dostatečné kapacitě, náležité kvalitě a s odpovídající místní dostupností napomáhají řešit nepříznivou sociální situaci osob na území kraje a které jsou v souladu se zjištěnými potřebami osob na území kraje a dostupnými finančními a jinými zdroji; Kraj určuje síť SSL na svém území, přičemž přihlíží k informacím obcí; obce sdělují kraji informace o kapacitě SSL, které jsou potřebné pro zajištění potřeb osob na území obcí a spoluvytvářejí podmínky pro zajištění potřeb těchto osob.

Dle zákona 108/2006 Sb., o soc. službách (§ 94) obec: zjišťuje potřeby poskytování SSL osobám nebo skupinám osob na svém území, zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování SSL na svém území, spolupracuje s dalšími obcemi, kraji a s poskytovateli SSL při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou, sděluje kraji informace o potřebách poskytování SSL osobám nebo skupinám osob na území obce, o možnostech uspokojování těchto potřeb prostřednictvím SSL a o jejich dostupných zdrojích.

Klíčovými partnery Středočeského kraje při tvorbě Sítě SSL a optimalizaci kapacit zařazených služeb jsou obce s rozšířenou působností. Na základě výše uvedených činností předkládají ORP kraji návrhy na úpravu kapacit v Síti či zařazení nových služeb do Sítě. Postup je formalizován prostřednictvím Vyjádření obce s rozšířenou působností k potřebnosti sociální služby v území.

Síť SSL Středočeského kraje je pravidelně aktualizována; min. 1x ročně probíhá „velká“ aktualizace, kdy je v návaznosti na připomínkové řízení a podněty ORP provedena revize Sítě

(zejména správnost uvedených údajů), její optimalizace (např. slučování či změny druhu služeb) a projednáno zařazování nových služeb a kapacit do Sítě (eventuálně vyřazování).

Sociální služby zařazené do Sítě SK musí být poskytovány v souladu s dalšími přílohami SPRSS SK 2015 – 2017; konkrétně se jedná o dokumenty „Popis podporovaných druhů sociálních služeb v Síti Středočeského kraje“ a „Základní kritéria pro zařazení do Sítě sociálních služeb“.

Primární cíl oblasti: Dostupnost sociálních služeb v SVL na území kraje	
Dílčí cíl 1:	Aktivní podpora poskytovatelů sociálních služeb
<i>Aktivita naplnění DCI:</i>	<i>Zajistit rozsah a funkčnost terénních programů</i>
	<i>Zajistit dostatek sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi ve vyloučených lokalitách</i>
	<i>Zajistit služby právního a finančního poradenství, a to nejen formou odborného sociálního poradenství, ale také dalšího dostupného vzdělávání pro občany, zejména v oblasti finanční gramotnosti</i>

9. Závěr

Problematika integrace romské populace ohrožené sociálním vyloučením a žijící v sociálně vyloučených lokalitách ve Středočeském kraji je důležitou oblastí, které se Středočeský kraj dlouhodobě věnuje jak prostřednictvím podpory koncepčního nastavení jednotlivých opatření, tak přímou finanční podporou v rámci svých dotačních programů či skrze realizaci projektů přímého přidělení financovaných z prostředků fondů EU. V průběhu intervenčních aktivit se ukazuje, že pro úspěšnost integračních snah je optimální uplatňovat dva hlavní principy:

Prvním principem je aktivní zapojení cílové skupiny samotné, respektive její aktivizace. Jedná se přitom nejenom o aktivní zapojení ve smyslu motivace (i když i to je bezesporu důležité), ale především o zapojení do systémových procesů na lokálních úrovních, ať už se jedná např. o zapojení zástupců cílové skupiny do procesů komunitního plánování sociálních služeb na jednotlivých úrovních, nebo jejich zapojení do činnosti různých odborných pracovních skupin. Tento přístup umožňuje snazší identifikaci aktuálních potřeb a problémů nejen ze strany společnosti, ale také ze strany samotné cílové skupiny.

Druhým principem je meziresortní spolupráce. Jak ukazují zkušenosti z praxe, je zapotřebí klást stále větší důraz na skutečnou a praktickou spolupráci všech zainteresovaných subjektů již při koncepčním nastavování jednotlivých opatření a aktivit. Pokud jednotlivé aktivity realizované v rámci popsaných hlavních oblastí na sebe nebudou navazovat a nebudou se vzájemně doplňovat, nelze v dlouhodobém horizontu očekávat pozitivní efekt a naplnění cílů strategie.

10. Použité zdroje a literatura

10. 1. Literatura

1. Interní zdroje Krajského úřadu Kraje Středočeského kraje
2. Gabal, Višek (2010): Východiska Strategie boje proti sociálnímu vyloučení. Praha: Vlada ČR
3. Ministr pro lidská práva (2008): Koncepce romské integrace na období 2010 - 2013. Praha: Úřad vlády ČR
4. GAC spol. s r. o. (2006): Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Praha: MPSV
5. Mareš, Petr (2006): Faktory sociálního vyloučení. Brno: VUPSV
6. Socioklub (1999): Romové v České republice. Praha: Socioklub
7. Socioklub (2001): Zpráva o výsledcích výzkumu k problematice holobytů ve vztahu k romské minoritě. Praha: MMR
8. Návrh koncepce Přístupu státu k řešení problémů deprivovaných částí měst, zejména pokud jde o sociálně vyloučené lokality a občany ohrožené sociálním vyloučením. Praha: MMR
9. Nesvadbova, Šandera, Haberova (2009): Romská populace a zdraví, Česká republika - Národní zpráva 2009. Praha: Úřad vlády ČR
10. MMR (2009): Návrh koncepce Přístupu státu k řešení problému deprivovaných částí měst, zejména pokud jde o sociálně vyloučené lokality a občany ohrožené sociálním vyloučením Praha: MMR
11. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, <http://www.msmt.cz/>.
12. Český statistický úřad, <http://www.jihlava.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>.
13. Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradniorgany-vlady/zalezitosti-romske-komunity/uvod-5779/>.

10. 2. Internetové zdroje

1. **Analýza GAC 2015** [online]. Praha:2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf
2. **Strategie romské integrace do roku 2020** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-strategii-romske-integrace-do-roku-2020-126945/>
3. **Manuál agentury pro sociální začleňování pro komunitní práci r. 2015** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://nsmascr.cz/content/uploads/2016/03/ASZ_Man%C3%A1l_Komunitn%C3%AD-soci%C3%A1ln%C3%AD-pr%C3%A1ce.pdf
4. **Bratinkova zpráva** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
<http://tspweb.cz/dokument-fulltext.shtml?x=133515>
5. **Zásady dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2020** [online]. Praha: ., 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf
6. **Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf
7. **Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 - 2015** [online]. Praha: ., 2011 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_boje_p_soc_vyloucení_2011_2015.pdf
8. **Východiska Strategie boje proti sociálnímu vyloučení** [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_Strategie_soc_vyloucení.pdf
9. **Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti** [online]. Praha: ., 2006 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.p

df?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf

10. **Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18].

Dostupné z:

http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf

11. **Inkluzivní Evropa 2020** [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-pozici-cr-ke-strategii-evropa-2020-69551/>

12. **Dotační zdroje v rámci ČR** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=476>

13. **Program na podporu integrace romské komunity** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18].

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/integrace-romske-komunity>

14. **Granty a dotace MK** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

<https://www.mkcr.cz/granty-a-dotace-1234.html>

15. **Grantové a dotační tituly SK** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:

<https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/granty-dotace>

16. **Švec, J. (ed.): Příručka pro sociální integraci**, Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách, 2010. [online]. Praha: ., 2010 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>

17. **Středočeský kraj** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/kraj>

18. **Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18].

Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1>

19. **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji 2016–2020** [online]. Praha: ., 2016 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/home/-/blogs/novy-ctyrlety-zamer-rozvoje-vzdelavani-ve-stredoceskem-kraji-urcil-priority-ve-vsech-stupnich-od-skolek-po-akademii-tretiho-veku>

20. **Analýza GAC 2015** [online]. Praha:2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf
21. **Informace o vývoji nezaměstnanosti v ČR** [online]. .: ., 2016 [cit. 2016-07-18].
Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat>.
22. **Vytváření sítí dluhového poradenství – metodika a manuál dobrých praxí** [online].
Praha: ., 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/metodiky-a-manualy-dobrych-praxi-asz-2014?limitstart=10>).
23. **Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, závěrečná konference** [online]. Praha: ., 2015 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z:
https://www.esfcr.cz/documents/21802/790990/Prezentace_GAC.pdf/caeb0ce6-cb8c-4fcd-99a2-8ad290dcb0b2
24. Zprávy ze života Romů, historie, tradice, literatura - www.romove.cz
25. Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu - <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/>
26. Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/zalezitosti-romske-komunity/uvod-5779/>
27. KÚ Středočeský kraj - www.stredocesky.cz
28. Vládní agentura pro sociální začleňování - www.socialni-zaclenovani.cz
29. Muzeum romské kultury Brno - www.rommuz.cz
30. Romský informační servis - www.romea.cz
31. Ministerstvo práce sociální věcí - www.mpsv.cz
32. Ministerstvo vnitra ČR - www.mvcr.cz
33. Analýza sociálně vyloučených lokalit ČR- <http://www.esfcr.cz/file/9089/>
34. Český statistický úřad <https://www.czso.cz/csu/xs>

10. 3. Seznam tabulek a obrázků

1. Obce na území ČR s výskytem SVL.
2. Sociálně vyloučené lokality ČR
3. Mapa SK, rozdělení podle ORP
4. Odhad počtu Romů v kraji v roce 2015 a podíl sociálně vyloučených Romů
5. Podíl nezaměstnaných osob v okresech ve Středočeském kraji
6. Počet ubytoven ve Středočeském kraji
7. Chronická neinfekční onemocnění v romské a neromské populaci.